

Lausunto

29.08.2025

Asia: VN/11996/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain 126 §:n kumoamisesta ja laiksi eläinten lääkitsemisestä annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain 126 §:n kumoamisesta ja laiksi eläinten lääkitsemisestä annetun lain 17 §:n muuttamisesta

SEY kiittää mahdollisuudesta lausua.

Juuri hyväksyttyä lakia eläinten hyvinvoinnista ei tule heikentää kumoamalla pikkuporsaiden kastraatiokieltä. Kirurgista kastraatiota ei tule perua etenkään tilanteessa, jossa siirtymäaikaa uusien toimintamallien käyttöönottoon on jäljellä vielä kymmenen vuotta.

Kastraatiokielto säästää miljoonia porsaita kärsimykseltä

Kastraatiokiellon säilyttämisellä on valtava merkitys eläinten hyvinvoinnille, sillä sen ansiosta noin miljoona porsasta vuodessa säästyy kivuliaalta toimenpiteeltä (HE 186/2022). Kirurginen kastraatio aiheuttaa pitkäkestoista kärsimystä ja kipua, jota kivunlievitys ja puudutus eivät riitä poistamaan.

Porsaiden kirurginen kastraatio aiheuttaa porsaille voimakasta kipua, vakavan kudosvaurion, tulehdusriskin ja kohonnutta kuolleisuutta, jotka olisivat kohtuudella vältettävissä (Heinonen 2021).

Porsaiden kirurginen kastratio on jo lähtökohtaisesti eläinten hyvinvointilain 6 §:ssä säädetyn tarpeettoman kivun ja kärsimyksen aiheuttamisen kiellon vastainen sekä saman pykälän tarpeettoman hyvinvoinnin vaarantamisen kiellon vastainen.

Porsaiden kirurgiselle kastratiolle on olemassa toimivia vaihtoehtoja: immunokastratio ja täyskarjujen kasvatus. Molempien vaihtoehtojen etuna on parempi kasvu, tehokkaampi rehunkäyttö, parempi lihaprosentti ja ympäristöystävällisempi tuotanto (Heinonen 2021, HE 186/2022, Luke 2024). Nopeampi kasvu ja vähäisempi rehunkulutus voivat parantaa tuotannon kannattavuutta, kuten lausuntomuistiossakin todetaan. Tehokas rehun hyväksikäyttö on tärkeää myös ympäristöön aiheutuvien päästöjen vähentämiseksi (Luke 2024).

Tuottaja saa lihasta paremman tuoton ilman kirurgista kastratiota

Tanskalaisten laskelmien mukaan täyskarjujen kasvatus tuottaa tuottajalle noin viisi euroa enemmän lihasikaa kohden verrattuna kirurgisesti kastroituihin eläimiin (Heinonen 2021).

Immunokastraatiossa karjulle annetaan pistos, joka estää karjun kiveksien kehittymisen. Suomalaisen tutkimuksen mukaan immunokastroidusta siasta saatava tuotto voi olla jopa 3,75 euroa enemmän kuin kirurgisesti kastroidun sian lihasta saatava tuotto (Voutila 2014). Parempi kannattavuus korostuu, jos rehun hinta kallistuu, sillä immunokastroitujen sikojen rehunkäyttökyky on parempi.

Immunokastratio vähentää tai pitää tuottajan työmäärän ennallaan, sillä se korvaa pikkuporsaiden kastration kahdella rokotuksella lihasikavaiheessa.

Tulehduskipulääkkeen antaminen myös kastration jälkeisenä päivänä tulisi säätää pakolliseksi jo kastratiokiellon siirtymäaikana. Eläinten hyvinvointikorvausta voitaisiin kohdentaa aidosti hyvinvointia edistäviin käytäntöihin, kuten immunokastratioon siirtymiseen.

Teurastamoille on olemassa ratkaisuja

Täyskarjujen kasvattaminen aiheuttaa muutostarpeita logistiikkaan ja teurastamoiden linjastoihin. Muutosten kustannuksista on olemassa vain teollisuuden arvio, joka on muuttunut hyvin merkittävästi hallituksen esityksen (186/2022) ja muistiossa esitetyn arvion välillä. Ennen lain muuttamista tarvittaisiin tarkempaa ja objektiivisempaa kustannusarviota.

Vaaditut kustannukset todennäköisesti vaihtelisivat sen mukaan, millaisiin vaihtoehtoihin ratkaisuihin tuotantoketjussa päädyttäisiin. Teollisuuden esittämä kustannusarvio perustuu malliin, jossa kasvatettaisiin täyskarjuja. Immunokastratio tarjonnee kuitenkin kustannustehokkaamman vaihtoehdon, sillä se ehkäisee karjunhajun muodostumista jo ennalta. Myös EFSA suosittelee ensisijaisesti immunokastratiota.

Muistiossa esitetään myös teollisuuden huoli siitä, ettei karjunhajun tunnistavaa menetelmää ole suoraan saatavilla käyttöön. Eurooppalaisilla teurastamoilla on jo toimivia ja taloudellisia keinoja erotella karjunhajuiset ruhot. Esimerkiksi Tanskassa käytössä oleva automaattinen karjunhajun tunnistusmenetelmä maksaa vain noin euron per näyte, ja on todettu taloudellisesti kannattavaksi (Heinonen 2021). Muissa maissa käytetään teuraslinjastolla ihmistä, mikä on vielä edullisempaa – alle euron per näyte (Luke 2024). Iso-Britanniassa karjunhajua ei teurastamolla testata ollenkaan, vaan siat teurastetaan ennen kuin karjunhajua ehtii kehittyä (Luke 2024).

Vienti onnistuu myös ilman kastraatiota

Kastroimattomien tai immunokastroitujen karjujen kasvattaminen on mahdollista niin Suomessa kuin muuallakin Euroopassa. Esimerkiksi Alankomaissa ja Espanjassa suurin osa karjuista kasvatetaan ilman kirurgista kastraatiota. EU:n alueella vain n. 30 % teurastetuista sioista oli kirurgisesti kastroidu vuonna 2020 (Luke 2024).

Maa- ja metsätalousministeriön vuonna 2021 teettämän selvityksen mukaan ainakin Belgian, Hollannin ja Espanjan edustajat sanoivat täyskarjujen lihan viennin Kiinaan onnistuvan. Selvityksen mukaan myös immunokastroitujen karjujen lihaa voidaan viedä Aasian maihin, sillä tuontirajoituksia ei ole. Ainoastaan Singaporen vientitodistuksessa edellytetään, että sianliha on peräisin kastroiduista tai naaraspuolisista sioista (Heinonen 2021).

Mikäli vientiä rajoittavat yritysten väliset sopimukset, tulisi yritysten pyrkiä neuvottelemaan sopimusten ehtoja uudelleen seuraavan kymmenen vuoden aikana. Samalla olisi hyvä lisätä tietoisuutta eläinten korkeasta hyvinvoinnin tasosta Suomessa ja hioa karjunhajun

tunnistusmenetelmät huippuunsa. Suomen elintarvikeketjun kannattaa keskittyä laadukkaisiin ja arvokkaisiin tuotteisiin, joiden taustalla on suomalaisen ruoan korkea laatu ja arvoa nostavat tekijät.

Yksi vaihtoehto olisi suunnata vientiin ainoastaan naaraspuolisten sikojen lihaa, kuten porsaiden kirurgisesta kastreasiosta luopumista valmistelevalle työryhmälle loppuraportissa (2023) ehdotetaan.

Kotimaiset kuluttajat toivovat eläinystävällistä tuotantoa

Muistiossa on esitetty huoli siitä, miten kastreasiosta luopuminen vaikuttaisi suomalaisten kuluttajien ostokäyttäytymiseen. Suomalaisista 82 %:a pitää eläinten hyvinvointiin panostamista tärkeänä syynä valita kotimaisia elintarvikkeita (Ruokatieto 2024). Maa- ja metsätalousministeriön teettämässä kyselyssä 62 % kuluttajista kannatti kirurgisen kastreasion lopettamista vuonna 2022. Suurin osa vastaajista olisi myös valmis ostamaan immunokastroidun sian lihaa, mikä osoittaa, että kuluttajat toivovat vaihtoehtoisia ja eläinystävällisempiä tuotantotapoja.

Karjunhaju esiintyy vain erittäin pienessä osassa täyskarjuja. Teurastamot voisivat tunnistaa karjunhajuiset ruhot ja ohjata ne tuotteisiin, joissa haju ei tule esille. Tällaisia tuotteita ovat esimerkiksi erilaiset kylmätuotteet ja kuumennetut makkarat.

Karjunhajua voidaan myös vähentää monin tavoin, kuten jalostuksella, teurasiän ja -painon säädöllä, ruokinnalla, puhtaudella ja kasvattamalla sikoja pahnueittain (Heinonen 2021, Luke 2024). Esimerkiksi Alankomaissa tehdyssä tutkimuksessa karjunhajun esiintyvyys oli aluksi hieman yli 3 %, mutta se on saatu laskemaan 1–2 %:iin, eikä se ole teurastamoiden mukaan merkittävä ongelma (Luke 2024).

Kastroimattomien sikojen kasvatus onnistuu käytännössä

Muistiossa todetaan, että täyskarjukasvatuksesta on Suomessa toistaiseksi vain vähän kokemusta. Olemassa oleva tieto kuitenkin tukee kirurgisesta kastreasiosta luopumista. Suomalaisessa opinnäytetyössä täyskarjujen kasvatus onnistui käytännössä tavallisissa tuotanto-olosuhteissa ilman ongelmia (Hakala 2013). Teurastamon tulokset vahvistivat, että täyskarjujen kasvatus onnistui käytännössä normaaliin tapaan, kunhan olosuhteet olivat kunnossa (Hakala 2013).

Muistiossa esitetään huoli siitä, että karjut voisivat vahingoittaa toisiaan täyskarjujen kasvatuksessa. Suomalaisessa opinnäytetyössä tavanomaisissa tuotanto-olosuhteissa kasvatetut täyskarjut olivat aktiivisempia, mutta eivät erityisen aggressiivisia (Hakala 2013). Karjujen aggressiivisuuden hallintaan on olemassa erilaisia keinoja, kuten säännölliset rutiinit, rauhallinen käsittely, hyvistä olosuhteista huolehtiminen, riittävät ruokintapaikat, puhtaat karsinat sekä ruoka- ja juomajärjestelmän hyvä hygienia (Luke 204)

Kun karjut viihtyvät osastollaan eivätkä pelkää ihmistä, myös hännänpurennan riski pienenee (Luke 2024). Suomessa täyskarjuja kasvatettiin Längelmäen testiasemalla, jossa hännänpurenta tai penisten purenta ei ollut merkittävä ongelma (Luke 2024) . Täyskarjujen kasvatusmenetelmien erityispiirteet ovatkin hyvin samankaltaisia kuin pitkähäntäisillä sioilla, mistä suomalaisilla tuottajilla on paljon kokemusta (Luke 2024).

Kastroimattomat karjut ovat terveempiä

Tutkimusten mukaan täyskarjut ovat usein terveempiä kuin kastroidut siat, mikä voi vähentää lääkitysten tarvetta sekä pienentää antibioottiresistenssin riskiä. Tämä todetaan LUKE:n kirjallisuuskatsauksessa (2024). Kun kirurgista kastroatiota ei tarvita, säästytään haavan aiheuttamilta tulehduksilta ja stressiltä. Myös kuolleisuus on kastroimattomilla porsailla pienempi kuin kastroiduilla porsailla (Heinonen 2021).

Päätösten tulee perustua tietoon, ei pelkoon

Kirurgisen kastroatiokiellon perumissuunnitelmien taustalla ei ole uusia selvityksiä, vaan ainoastaan teollisuuden muutosvastarinta. Kiellon peruminen sivuuttaisi tutkimustiedon, eläinten hyvinvointilain tarkoituksen sekä kansalaisten toiveen tuotantoeläinten nykyistä paremmasta suojelusta (Eurobarometri 2023).

LUKE:lla on parhaillaan käynnissä Karjupossu-niminen Makera-hanke, jossa selvitetään kastroatiosta luopumisen toimintatapoja ja vaikutuksia Suomen sikaketjussa. Hanke loppuu keväällä 2035 ja sen tulokset tulisi ottaa huomioon lakimuutoksen valmistelussa.

Porsaiden kirurgisesta kastroatiosta luopumista valmistelevalle työryhmälle loppuraportissa (2023) ehdotetaan, että ministeriö laatisi vuonna 2028 väliraportin, jossa arvioidaan työryhmän tekemien suositusten vaikutuksia, teollisuuden ja tuottajien toimia lainsäädännön vaatiman muutoksen toteuttamiseksi sekä kirurgisen kastroation asemaa EU:ssa ja kolmansissa maissa.

Kastroatiokieltola on nyt perumassa turhan hätiköidysti. Aikaa hallitukselle kastroatiosta luopumiselle on lakiin kirjatun pitkän siirtymäajan ansiosta vielä paljon jäljellä.

Eläinten hyvinvointilain periaatteista tulee pitää kiinni

Muistiossa todetaan, että elinkeino voisi ottaa vapaaehtoisesti kirurgiselle kastroatiolle vaihtoehtoisia tapoja käyttöön myöhemmin. Toisin kuin muualla Euroopassa, suomalainen sikateollisuus ei ole vapaaehtoisesti ottanut askeleita kastroinnista luopumiseksi, eikä todennäköisesti tee niin jatkossakaan (Heinonen 2021). Tämän vuoksi tarvitaan ohjaavaa lainsäädäntöä, joka tukee siirtymistä kestävämpään ja eläinystävällisempään tuotantoon.

Eläinten hyvinvointi ja tuotannon eettisyys nousevat yhä enemmän esiin lihantuotannosta puhuttaessa. Moni tuottaja kokee, että eläinten hyvinvointi vaikuttaa suoraan myös tuottajan omaan hyvinvointiin (Kauppinen ym 2006). Kun suomalaisessa ruoantuotannossa eläinten hyvinvointi otetaan aidosti huomioon, parantaa se myös nostaa alan arvostusta ja tekee siitä houkuttelevamman nuorille. Tämä on tärkeää, sillä alalle tarvitaan uusia tekijöitä. Nuoria alalla motivoi muun muassa halu työskennellä eläinten kanssa ja halu kehittää kestävämpiä ratkaisuja (Corefiner 2024).

Eläinten hyvinvointi on yhä tärkeämpi osa yhteiskuntaa, ja sen pitäisi näkyä myös poliittisessa päätöksenteossa. Kastroatiokieltola ei tulisi perua teollisuuden painostuksen takia, vaan päätösten tulisi perustua tutkittuun tietoon ja kansalaisten arvoihin. Suomalainen ruoantuotanto on profiloitunut vastuulliseksi ja eettiseksi. Tämän tulisi toteutua myös käytännössä. Eläinten hyvinvointia edistävät ratkaisut vahvistavat kotimaisen ruoantuotannon kestävästä tulevaisuudesta.

Lähteet:

Corefiner 2024. Kyselytutkimus maatalous- ja ruoka-alan opiskelijoille.
<https://mmm.fi/documents/1410837/199270093/Yhteenveto+kyselyst%C3%A4.pdf/9d4fe475-33cb-f976-59cb-7a733aac8289/Yhteenveto+kyselyst%C3%A4.pdf?t=1728992868901>

EFSA (2022). Welfare of pigs on farm. European Food Safety Authority, EFSA Journal 2022;20(7).
<https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2022.7421>

Eurooppalaisten suhtautuminen eläinten hyvinvointiin. Eurobarometri 2023. Maakohtaiset tiedot.
<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2996?etrans=fi>

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista ja siihen liittyviksi laeiksi. HE 186/2022.
<https://www.finlex.fi/fi/hallituksen-esitykset/2022/186>

Hakala, L. 2013. Karjun lihasikakasvatus – kirjallisuuskatsaus ja käytännön koe. Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö. Hämeen ammattikorkeakoulu, maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/56528/Hakala_Leila.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kauppinen, Tiina & Vainio, Annukka & Valros, Anna & Vesala, Kari. (2006). Tuotantoeläinten hyvinvointi – tuottajien asenteet ja käytännöt. Suomen Maataloustieteellisen Seuran Tiedote. 10.33354/smst.76762.
https://www.researchgate.net/publication/266531264_Tuotantoelainten_hyvinvointi_-_tuottajien_asenteet_ja_kaytannot

Luke 2024. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 35/202. Karjujen ja GnRH-rokotteella kastroitujen karjujen kasvatus ja käsittely teurastamolla. Kirjallisuuskatsaus. Karhapää, Keto, Heinonen, Valros ja Niemi. <https://jukuri.luke.fi/server/api/core/bitstreams/0028ff1a-20d0-4496-8bd1-12f02450bc7d/content>

Maa- ja metsätalousministeriön tilaama selvitys porsaiden kastraatiosta. Heinonen 2021. Sikojen sairauksien ja terveydenhuollon professori.
https://valtioneuvosto.fi/documents/1410837/1858027/Selvitys_Sikojen_kastratio_2021.pdf%20/fa-dec6f1-c4a2-586b-1449-8fb578c6247b/Selvitys_Sikojen_kastratio_2021.pdf?t=1643886578613

Porsaiden kirurgisesta kastreasiosta luopumista valmistelevan työryhmän loppuraportti (2023). Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2023:16.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165073/MMM_2023_16.pdf

Ruokatieto 2024. Huoltovarmuus ja omavaraisuus tärkeimmät syyt valita suomalaista ruokaa - Ruokatieto

<https://ruokatieto.fi/huoltovarmuus-ja-omavaraisuus-tarkeimmat-syyt-valita-suomalaista-ruokaa/>

Ruokatieto. Suomen hyvät ruoantuotantotavat ovat myyntivalttia. Jansik Ruokatieto. Haettu 29.08.2025. <https://projects.luke.fi/ruokafakta/etusivu/suomen-hyvät-ruoantuotantotavat-ovat-myyntivalttia/>

Suomen eläinlääkäriliitto vaatii lainsäädännön tavoitteiden kunnioittamista. 09.04.2025.

<https://sell.fi/porsaiden-kastreasiokiello-uudelleenarviointiin-elainlaakariliitto-vaatii-lainsaadannon-tavoitteiden-kunnioittamista/>

Voutila, L., Ollila, A., Niemi, J., Valros, A., Oliviero, C., Heinonen, M. ja Peltoniemi, O. 2014.

Valkuaisruokinnan tasojen vaikutukset immunokastroitujen karjujen tuotantotuloksiin.

Maataloustieteen päivät. <https://journal.fi/smst/article/view/75312/36764>

Markkola Pihla
SEY Suomen eläinsuojelu